

Samhällsanalys
Västra Götalandsregionen
2017-09-15

Film i Väst

Utvärdering genomförd av samhällsanalys

Innehåll

Sammanfattning	4
Film i Väst.....	8
Utvärderingens inriktning	8
Film i Väst.....	9
Finansiering – offentliga bidrag till Film i Väst	9
Övergripande mål 2015-2017	10
Investeringar i TV-drama, internationell långfilm och svensk film.....	10
Film i Västs verksamhet 2014-2016	11
Sammanfattande kommentarer måluppfyllelse.....	17
Samhällsekonomiska effekter	17
Underlag samhällsekonomiska effekter	18
Attraktivitet - andra värden av film och tv-drama	21
Sammanfattande kommentarer effekter	24
Framtida utmaningar och möjligheter	25
Sammanfattande kommentarer utmaningar och möjligheter	27
Koppling till VG2020	28
Sammanfattande kommentarer koppling till VG2020	31
Miljö, mångfald och internationalisering.....	31
Miljö.....	31
Mångfald	32
Internationalisering	32
Samhällsanalys kommentarer	33
Bilaga 1	36

Tabellförteckning

Tabell 1: Metoder.....	9
Tabell 2: Offentliga bidrag (tkr) till Film i Väst	10

Tabell 3: Indikatorer för uppföljning av verksamheten inom Film i Väst 2014-2016.....	16
Tabell 4: Filmproduktion och relaterade kostnader 2008-2010.....	18
Tabell 5: Filmproduktion och relaterade kostnader 2014-2016.....	19
Tabell 6: Aggregerad budget för alla filmprojekt som Film i Väst satsat på år 2010, 2014-2016 och möjliga effekter för samma period	21
Tabell 7: Fördelning av utgifter	24

Sammanfattning

En utvärdering med fokus på näringslivspolitiska effekter av Film i Västs verksamhet har genomförts kopplat till regionutvecklingsnämndens årliga uppdrag. Ansvariga för utvärderingen är Monica Emanuelsson och Åsa Rydin Svenberg från enheten för samhällsanalys. Rapporten i sin helhet går att ladda ner från sidan www.vgregion.se/utvardering/FiV samt kommer att publiceras på Västra Götalandsregionens analysportal.

Utvärderingens inriktning

Syftet med utvärderingen är att belysa de näringspolitiska effekterna av Film i Västs verksamhet. Utvärderingen innehåller en beskrivning och värdering av genomförandet av regionutvecklingsnämndens uppdrag till Film i Väst med fokus på åren 2014-2016. Ett resonemang förs kring måluppfyllelse och indikatorutfall kopplat till de årliga uppdragen och det ges en bild av de utredningar som Film i Väst har beställt externt under aktuell period.

Utvärderingen har till största delen varit en dokumentstudie av årliga uppdrag och redovisningar samt rapporter som beställts av Film i Väst. Vidare har samtal med representanter för Film i Väst ägt rum.

Film i Väst

Film i Väst är ett helägt bolag som finansierar, utvecklar och stödjer film- och dramaproduktion i Västra Götaland. De investerar ekonomiskt i såväl samproduktion av långfilm, TV-drama som kortfilm inklusive kreativ dokumentär. Samproduktion görs genom att teckna avtal med olika aktörer inom filmbranschen. I dessa avtal regleras villkoren för produktionens genomförande och hur eventuella intäkter ska fördelas.

Övergripande går det praktiska arbetet till så att Film i Väst kontaktas av olika aktörer angående film- respektive TV-dramaprojekt. De ansökningar som kommer in går igenom. Om ett projekt uppfyller de uppställda kriterier som finns kring antal förväntade tittare respektive biobesökare samt nivå på konstnärligt värde kan en dialog starta upp. Film i Väst utvärderar därefter projekten utifrån ett antal aspekter inom områdena: manus/innehåll, produktionsbolagets mål med projektet, kreativt team och kreativa element, budget och genomförande, distribution/spridning/cirkulation (gäller enbart film), visning/spridning/cirkulation (gäller enbart TV-drama), finansiering, regional effekt, PR samt Film i Västs måluppfyllelse.

Utmaningar i omvärlden

I samtal samt i underlag från Film i Väst lyfts också omvärldsförändringar. Det gäller till exempel att konkurrensen bedöms ha hårdnat. Den koppling som Film i Väst gör handlar bland annat om de produktionsincitament som vissa länder infört. Vidare konkurrerar Film i Västs medfinansiering med mer mjuka medel där det inte finns något ägandekrav. Den bild som ges i såväl externa rapporter som av Film i Väst är att det har skett en förändring av filmlandskapet de senaste åren som även kommer att fortsätta. Det handlar bland annat om distribution av filmer vilket i sin tur bidragit till en förändrad finansieringsbild. Vidare är marknaden än mer global och konkurrensen har hårdnat.

Film i Väst ger i sina underlag till utvärderingen förväntade omvärldsförändringar för perioden 2017-2021 som bland annat handlar om farhågan att EUs digitala inre marknad eventuellt på sikt kan innebära att mindre länder kommer att ha svårare att hitta internationell medfinansiering till projekt, en svag nationell filmfinansiering och att

säljbolagen och distributörerna får en förändrad roll i det nya medielandskapet. Vidare lyfts förändringen av det svenska biomonopolet, digitaliseringen som innebär att en stor mängd film och tv-drama produceras men som inte heller når ut samt att typ av filmer (familjefilmer, kommersiella art house, originalberättelser osv) som finns intresse för ändras över tid.

Arbetskraftens rörlighet ökade också kraftigt under perioden 2012-2016. Det innebär att många av de filmarbetare som bor i Västra Götaland arbetar på annan ort. De stora film- och tv-dramaproduktionerna i Västra Götaland har byggt upp kunskande och kompetens som efterfrågas i andra produktioner. Detta ska ha lett till att det ibland har funnits en kraftig brist på kompetent arbetskraft när produktionsvolymen är hög i Västra Götaland.

Måluppfyllelse

Utvärderingen visar att det är svårt att bedöma måluppfyllelsen av Film i Västs arbete. Dels på grund av att det inte sätts något förväntat värde i uppdragens mätetal och dels för att målen är formulerade som inriktningsmål. Det står klart att Film i Väst arbetar mot uppsatta mål, men utfallet är till stor del beroende av omvärldsfaktorer. Från modellen för lärande uppföljning och utvärdering lyfts att målformuleringar ska vara tydliga, utvärderingsbara och realistiska. Därför bör SMART-kriterierna¹ så långt som möjligt appliceras på uppdragets mål. Det är dock viktigt att här vara tydlig i att detta är svårt att få till vad gäller Film i Västs verksamhet. Det handlar inte om antal filmer utan snarare om att de filmer som görs når ett visst antal personer eller blir erkända i sitt deltagande i festivaler. Det är därför svårt att sätta årliga resultatmål. Vidare pågår ofta ett film- och TV-dramaprojekt under flera år. Vår bedömning är att det är mer realistiskt att prata om att när mål inte är mätbara bör de vara tydliga nog för att alla ska vara överens om de är uppnådda eller inte.

Vi ser även att de kriterier som Film i Väst har i sitt urval vad gäller finansiering av film och TV-dramaprojekt är en viktig styrmekanism och användbar i dialogen med Västra Götalandsregionen.

Samhällsekonomiska effekter

För att mäta de samhällsekonomiska effekterna genomfördes i utvärderingen från 2011 en beräkning av effekter på sysselsättning och BRP kopplat till den förväntade spenden. Detta beräknades på fyra typprojekt² och aggregerat. Till den nu aktuella utvärderingen har Film i Väst levererat uppskattat spend för åren 2014, 2015 och 2016. De levererade uppgifterna är inte fullt ut jämförbara med de tidigare. Det handlar till exempel om till vilket år den förväntade spenden läggs då film- och tv-dramaprojekt pågår över flera år. Det handlar även om att vi i den nu aktuella utvärderingen inte har haft tillgång till faktiska kostnader. Det beror på att Film i Väst sedan 2014 själva inte har fullständiga underlag vad gäller den faktiska spenden.

Utifrån detta har vi ändå försökt att härleda förväntade möjliga effekter på sysselsättning och BRP under åren 2014, 2015 och 2016. Under förutsättning av fördelningen är densamma som tidigare, vilket de stickprov som Film i Väst har gjort visar, hänger utfallet av effekterna samman med spenden. Utifrån detta så skulle för 2016, med en spend på 283 mnkr, generera totalt 348 helårssysselsatta varav 125 indirekta samt skapa en BRP-effekt på totalt 223 mnkr varav 84 mnkr indirekta. Vilket i sig ger att inno Scandinavias analys att Film i Väst bidrar till positiva regionalekonomiska effekter i termer av ökad sysselsättning

¹ Specifika (eller precisa), mätbara, accepterade, relevanta och tidsatta.

² Svensk långfilm, internationell långfilm, postproduktion och TV-drama.

och bidrag till BRP fortfarande gäller. Detta under förutsättning av det är troligt att film- och TV-dramaprojekt inte skulle ha kommit till Västra Götaland utan Film i Västs finansiering.

Vad gäller Film i Västs andel av produktionernas totala finansiering har dessa ökat under perioden. Totalt för film uppgick Film i Västs andel till 40 procent för 2016 respektive 37 procent för 2014 och 2015. För perioden 2008-2010 var Film i Västs andel 32, 37 respektive 31 procent. Även storleken i belopp har ökat mellan de två perioderna 2008-2010 respektive 2014-2016.

Näringsliv-kultur

Film i Väst har såväl kulturella som publika krav utifrån att man finansieras av kultur- respektive regionutvecklingsnämnden. Denna utvärdering har fokus på näringslivsperspektivet, det vill säga den del där regionutvecklingsnämnden har sitt fokus. En viktig del här är hur mycket medel genereras (så kallad spend³) i Västra Götaland i och med att Film i Väst samproducerar film och tv-drama. Det handlar även om andra värden som skapas till exempel om turism och småföretagsutveckling.

I utvärderingen *Västra Götaland som filmregion*⁴ från 2011 bedömdes det vara en styrka att både kultur- och näringslivsperspektivet samverkade vad gäller filmproduktion. Inno Scandinavia lyfter att de regioner som i sin filmverksamhet har en slagsida mot kulturpolitik ofta ger ett antal isolerade filmproduktioner som inte skapar något avtryck i den regionala infrastrukturen och branschen för filmproduktion. Inno menade även att om regioner har ett renodlat näringslivsperspektiv tappas den konstnärliga attraktionskraften som väletablerade och renommierade filmskapare för med sig. För Västra Götaland beskrivs därför samverkan mellan kultur- och näringspolitiken som mycket betydelsefull för uppbyggnaden av filmsatsningarna i allmänhet och Film i Väst i synnerhet.

Koppling till VG2020

Film i Västs verksamhet knyter främst an till temaområdet *En ledande kunskapsregion* genom att utgöra en plattform och mötesplats för branschen och nödvändig kompetens. I prognosen för måluppfyllelse 2017 framgår dock att arbete återstår när det gäller att synliggöra det arbete som utförs av Film i Väst.

Då Film i Väst är ett helägt bolag kan man tänka sig att deras återrapportering utöver måluppfyllelse och indikatorer även bör synliggöra hur de bidrar till att VG2020. Vissa av de punktsatserna som finns i uppdraget kopplat till VG2020 kan utläsas från indikatorerna. Detta gäller dock inte alla och därmed ges ingen komplett bild. Vi ser därför att redovisningen bör lyfta fram om Film i Väst har fullföljt det som tas upp i uppdraget kopplat till VG2020.

Miljö, mångfald och internationalisering

I uppdraget till Film i Väst hänvisas till att Film i Väst ska ta till sig och anpassa sina strategier, verksamhetsplaner och rapporter till exempel Miljöpolicy, Klimatstrategi och den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. Det har inte varit en del av utvärderingen att granska detta.

³ Det som anges som "spend" definieras oftast som summan av löner som utbetalas till personer skattskrivna i territoriet plus de betalningar som gjorts för varor och tjänster till företag med säte i territoriet (Västra Götaland som filmregion, 2011:06).

⁴ Utvärderingen genomfördes av Inno Scandinavia AB i samverkan med WSP. Uppdraget var gemensamt för regionutvecklingsnämnden och kulturnämnden. RUN 610-00680-2010.

Kopplat till uppdragen kan lyftas att i modellen för lärande uppföljning och utvärdering lyfts att mål kopplat till miljö, jämställdhet, integration och internationalisering bör finnas. När det gäller miljö finns inte någon indikator som visar på detta. Utifrån det arbete som pågår vid Film i Väst kopplat till miljö bör man se över om en indikatorer kan tas fram kopplat till befintliga mål. Indikator kopplat till jämställdhet och integration finns sedan tidigare. Då verksamheten i sig är internationell belyses även den aspekten i mål och indikatorer redan.

Film i Väst

En utvärdering med fokus på näringslivspolitiska effekter av Film i Västs verksamhet har genomförts kopplat till regionutvecklingsnämndens årliga uppdrag. Ansvariga för utvärderingen är Monica Emanuelsson och Åsa Rydin Svenberg från enheten för samhällsanalys. Rapporten i sin helhet går att ladda ner från sidan www.vgregion.se/utvardering/FiV samt kommer att publiceras på Västra Götalandsregionens analysportal⁵.

Utvärderingens inriktning

Syftet med utvärderingen är att belysa de näringspolitiska effekterna av Film i Västs verksamhet. Utvärderingen innehåller en beskrivning och värdering av genomförandet av regionutvecklingsnämndens uppdrag till Film i Väst med fokus på åren 2014-2016. Ett resonemang förs kring måluppfyllelse och indikatorutfall kopplat till de årliga uppdragen och det ges en bild av de utredningar som Film i Väst har beställt externt under aktuell period.

Utvärderingen har till största delen varit en dokumentstudie av årliga uppdrag och redovisningar samt rapporter som beställts av Film i Väst. Vidare har samtal med representanter för Film i Väst ägt rum. Valda metoder beskrivs mer i detalj nedan.

Metoder

Metod	Kommentar
Intervju	Samtal med Tomas Eskilsson, tillförordnad produktionschef på Film i Väst, samt med Katarina Krave, CFO Film i Väst, har genomförts. Förberedande samtal har ägt rum med Agneta Mårdsjö, chef för näringslivsavdelningen vid koncernstab regional utveckling samt med Ylva Gustafsson, handläggare vid koncernavdelning kultur.
Statistik	Ambitionen i uppstarten av utvärderingen var att få tillgång till uppdaterad statistik liknande det som levererades av Film i Väst till utvärderingen <i>Västra Götaland som filmregion</i> ⁶ . Detta visade sig efter samtal med Film i Väst att detta skulle vara tids- och resurskrävande samt att s.k. spend ⁷ sedan 2014 hanteras av externa revisorer och därmed har inte Film i Väst fullständiga underlag själva. Det kompletterande underlaget utgörs av deras investeringar i film- respektive TV-dramaprojekt samt en bild av uppskattad spend för dessa kategorier under åren 2014-2016.

⁵ www.vgregion.se/analysportalen

⁶ Västra Götaland som filmregion, dnr RUN 610-00680-2010. Utvärderingen genomfördes av inno Scandinavia AB i samverkan med WSP. Uppdraget var gemensamt för regionutvecklingsnämnden och kulturnämnden.

⁷ Det som anges som "spend" definieras oftast som summan av löner som utbetalas till personer skattskrivna i territoriet plus de betalningar som gjorts för varor och tjänster till företag med säte i territoriet (Västra Götaland som filmregion, 2011:06). Enligt uppgift från Film i Väst används ibland andra sätt att beräkna spend på vilket gör att uppgifter från olika länder kan variera.

Metod	Kommentar
Skriftliga underlag	Film i Västs uppdragsbeskrivningar, årsredovisningar och rapporteringar med fokus på perioden 2014-2016 har gått igenom. Vidare har flera rapporter, såväl externa som Film i Västs egna, tillhandahållits av Film i Väst. En fullständig lista över skriftliga underlag återfinns i bilaga 1.

Tabell 1: Metoder

Film i Väst

Film i Väst är ett helägt bolag som finansierar, utvecklar och stödjer film- och dramaproduktion i Västra Götaland. De investerar ekonomiskt i såväl samproduktion av långfilm, TV-drama som kortfilm inklusive kreativ dokumentär. Samproduktion görs genom att teckna avtal med olika aktörer inom filmbranschen. I dessa avtal regleras villkoren för produktionens genomförande och hur eventuella intäkter ska fördelas. Under rubriken *Investeringar i TV-drama, internationell långfilm och svensk film* beskrivs processen kring finansiering något mer i detalj.

Verksamheten ska enligt bolagsordningen för Film Väst AB bedrivas med iakttagande av lokaliserings-, självkostnads- och likställighetsprincipen. Vidare ställer Film i Väst sitt kunnande och sin kompetens till förfogande för att utveckla film-, TV- och multimediasektorn. I uppdragen lyfts att Film i Väst också ska bidra till att underhålla och utveckla regionens infrastruktur (faciliteter, teknik, logistik, kunskap och kompetens) i syfte att utveckla Västra Götalands kreativa potential. Fokus ligger på att utveckla produktionsbolag med möjlighet att attrahera regionens, Sveriges och Europas mest intressanta regissörer och manusförfattare. Kompetensutvecklingsarbetet är kopplat till de samproduktioner som Film i Väst investerar i. Film i Västs viktigaste arbetsredskap är bolagets samlade kunnande och kompetens i alla frågor som rör rörlig bild.

Finansiering – offentliga bidrag till Film i Väst

En sammanställning över offentliga bidrag enligt Film i Västs årsredovisning redovisas i tabellen nedan. I uppdraget från regionutvecklingsnämnden lyfts verksamhetsbeskrivning, mål och indikatorer samt prioriterade områden för genomförandet av Västra Götaland 2020. Från kulturnämnden erhåller Film i Väst ett uppdragsbaserat verksamhetsstöd. Det pågående uppdraget avser perioden 2015-2017.

Offentliga bidrag (tkr) till Film i Väst

	2014	2015	2016	2017*
Driftbidrag RUN	27 800	28 300	28 900	29 478
Driftbidrag KUN	53 692	57 644	58 308	59 460
Projektbidrag VGR	1 915	715	-	125
Bidrag från kommuner	8 250	8 250	8 250	8 250
Bidrag SFI	2 579	2 760	62	0
Totalt	94 236	97 669	95 520	97 313

Tabell 2: Offentliga bidrag (tkr) till Film i Väst

Källa: Uppgifterna 2014-2016 kommer från Film i Västs årsredovisningar 2015 och 2016. Uppgiften för 2017 har hämtats från uppdragen samt kompletterats av Film i Väst. Då 2017 inte är avslutat är det tillgängliga uppgifter till och med augusti 2017.

Att notera i tabellen ovan är att Västra Götalandsregionen har ökat sina medel till Film i Väst från sammantaget 83 407 tkr under 2014 till 89 063 tkr⁸ för 2017. Bland de övriga offentliga finansörerna har bidraget från Svenska Filminstitutet minskat under motsvarande period.

Övergripande mål 2015-2017

De övergripande målen för uppdraget är:

- Film Väst har stärkt Västra Götalands position som en ledande europeisk film och TV-region
- Film Västs samproduktioner når och angår de flesta invånare i Västra Götaland
- Film Väst tar ett samlat ansvar för att utveckla högkvalitativ och konkurrenskraftig film- och TV-produktion i Västra Götaland

Målen har omformulerats något sedan verksamhetsåret 2014:

- Bibehålla och utveckla den konstnärliga kvaliteten i Film i Västs samproduktioner
- Bidra till att den totala publiken för Film i Västs samproduktioner ökar regionalt, nationellt och internationellt
- Bidra till att underhålla och utveckla nödvändig kreativitet och kompetens för högkvalitativ film- och TV-produktion i regionen

I 2017 års uppdrag från regionutvecklingsnämnden lyfts även att Film i Väst ska bidra till regionfullmäktiges strategiska mål för regionutveckling 2017:

- Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen

Samt till regionfullmäktiges prioriterade mål för 2017-2019:

- Arbetsmarknaden ska utvidgas genom hållbara transporter i samverkan med näringsliv och forskning i hela Västra Götaland

Som angavs inledningsvis har utvärderingen ett fokus på de näringspolitiska och samhällsekonomiska effekterna. Det innebär att det kulturpolitiska perspektivet inte berörs och därmed inte heller de mål och indikatorer som enbart rör kulturnämnden.

Investeringar i TV-drama, internationell långfilm och svensk film

Nedan beskrivs i korthet Film i Västs arbete med att investera i internationell film, svensk film och TV-drama med fokus på det näringspolitiska värdet. Underlaget baseras i huvudsak på samtal och sammanställningar som erhållits från Film i Väst.

⁸ Uppgift om eventuella projektbidrag saknas i siffra för 2017.

Övergripande går arbetet till så att Film i Väst kontaktas av olika aktörer angående film- respektive TV-dramaprojekt. De ansökningar som kommer in går igenom. Om ett projekt uppfyller de uppställda kriterier som finns kring antal förväntade tittare respektive biobesökare samt nivå på konstnärligt värde kan en dialog starta upp. För TV-drama finns även ett kriterium som rör hur stor påverkan på regionens infrastruktur⁹ ett TV-drama bedöms ha. Det finns vissa undantag kring de uppställda kriterierna som till exempel för TV-drama som vänder sig till mindre barn eller utvecklar regional regi- och manustalang. Film i Väst tar ställning till cirka 200 långfilmsprojekt per år och av dessa investerar man i cirka 30-40.

Film i Väst utvärderar därefter projekten utifrån ett antal aspekter inom områdena: manus/innehåll, produktionsbolagets mål med projektet, kreativt team och kreativa element, budget och genomförande, distribution/spridning/cirkulation (gäller enbart film), visning/spridning/cirkulation (gäller enbart TV-drama), finansiering, regional effekt, PR samt Film i Västs måluppfyllelse.

Inom området regionala effekter berörs under utvärderingen av svenska filmprojekt respektive TV-drama bland annat aspekterna: mängd inspelning i Västra Götaland, ambition i rekrytering avseende mängd personal från Västra Götaland, mängd personal i Västra Götaland som utför postproduktionen och antal arbetsdagar per person anlitad i Västra Götaland samt beräknad spend i Västra Götaland. För internationell film berörs under regional effekt bland annat uppgifter om mängd produktion och vilken typ av produktion i Västra Götaland, personal som rekryteras i Västra Götaland (antal och funktioner) samt beräknad spend i Västra Götaland. För de andra områdena som nämndes ovan finns också mer specifika aspekter uppsatta.

Under processen förs en dialog med de som ansöker om finansiering. En synpunkt kopplat till detta är att till skillnad från vissa andra finansiärer, till exempel Svenska Filminstitutet, som är stödgivare, är Film i Väst med övriga regionala produktionscentrum/filmfonder i Sverige¹⁰ samproducenter. Det innebär att Film i Väst deläger projekt som genomförs med Film i Västs medfinansiering. Enligt uppgift från Film i Väst är det inte ovanligt med över 20 finansiärer som knyts till ett större svenskt eller nordiskt långfilmsprojekt. Det kan innebära att under utvärderingsprocessen kan projekt välja att gå till andra finansiärer även om Film i Väst önskar att medfinansiera.

När det gäller Film i Västs finansiering finns även här kriterier för hur mycket den kan uppgå till. Det handlar om kriterier både utifrån regionala som konstnärliga effekter. Enligt Film i Västs hemsida investerar de maximalt 30 procent av en films budget. Det kan göras undantag för filmer som görs med låg budget.

Film i Västs verksamhet 2014-2016

Regionutvecklingsnämndens uppdrag till Film i Väst sker som uppdrag i samband med detaljbudget. Denna studie fokuserar på tidsperioden 2014-2016. Mål och indikatorer för uppdraget omformulerades emellertid mellan 2014 och 2015, vilket är anledningen till att

⁹ Enligt underlag från Film i Väst avses primärt boende filmarbetare i Västra Götaland och nyttjade film- och dramaspecifika tjänster i länet.

¹⁰ Utöver Film i Väst även Film i Skåne, Filmpool Nord och Filmregion Stockholm Mälardalen.

2014 års utfall i sin helhet inte inkluderas i sammanställningen nedan. Finansieringen från kulturnämnden sker i form av ett så kallat uppdragsbaserat verksamhetsstöd som beviljas för tre år i taget. Uppdragsperioderna löper 2012-2014 och 2015-2017. Mål och måltal är i stort sett överensstämmande i uppdragen från kulturnämnden respektive regionutvecklingsnämnden.

Film i Väst framhåller i sin verksamhetsrapport för 2016 att de strävar efter att långsiktigt vara en av Europas mest framgångsrika regionala filmverksamheter. Deras egen bedömning är att Film i Väst under den senaste femårsperioden årligen nått den positionen sett till de sammanvägda konstnärliga och publika resultaten på hemmaplan och internationellt.

Liknande bedömningar återfinns i 2015 års verksamhetsrapport. Där lyfter Film i Väst fram att deras starka ställning i den nationella och internationella filmvärlden i grunden bygger på tre faktorer:

- En mycket god kunskap om, förståelse för och analys av hur filmen på alla plan fungerar regionalt, nationellt och internationellt.
- En förmåga att välja filmprojekt att samproducera som ger stora konstnärliga och publika framgångar nationellt och internationellt.
- Tillräckligt stora ekonomiska resurser för att dessa projekt ska välja Västra Götaland för hela eller delar av sin produktion.

Även i 2014 års rapport lyfts att Film i Väst under de senaste åren utvecklat sin verksamhet med goda resultat som följd. Det publika genomslaget har ökat markant, likaså antal samproducerade filmer.

Indikatorer för uppföljning av verksamheten inom Film i Väst 2014-2016

Indikatorer	Utfall
Mål 1: Film i Väst har stärkt Västra Götalands position som en ledande europeisk film- och TV-region	
Redovisa genomsnittliga recensionsomdömen och internationellt prestigefulla priser	2016: Recensionsgenomsnittet på runt 3 på en 5-gradig skala ligger under de senaste årens genomsnitt. Det förklaras av det relativt låga antalet art house-filmer som haft premiär och riktigt svaga recensioner för två filmer. Medianen på 3,18 ligger väldigt nära genomsnittet de senaste fem respektive tio åren.
	2015: De fyra bäst recenserade svenska spelfilmerna 2015 samproducerades av Film Väst. De svenska recensenterna uppskattade mest "Tjuvheder": 4,17 i betygssnitt. "Min lilla syster", "Flocken" och "Efterskalv" följde därefter. Film Västs svenska samproduktioner hade 3,36 i genomsnittsbetyg. Snittbetyget för samtliga svenska spelfilmer låg på 2,92. Medianrecensionen för Film Västs samproduktioner var 3,58.
	2014: Film i Västs produktioner låg i genomsnitt på drygt 3, ett halvt betygssnitt bättre än genomsnittet för svensk film i stort.
Antal samproducerade filmer	2016: Tretton långa spelfilmer samproducerade av Film i Väst hade Sverigepremiär 2016.

Indikatorer	Utfall
	2015: Film Väst hade 13 internationella samproduktioner (lång spelfilm) med premiär 2015. Knappt hälften av dessa var nordiska. 2014: Sexton av Film i Väst svenska samproduktioner hade premiär 2014.
Antal långfilmer, kortfilmer och dokumentärer valda till en officiell sektion på A-filmfestivaler och de mest betydelsefulla festivalerna i respektive kategori	2016: Film i Väst hade 35 filmer som valdes till de olika A-filmfestivalernas officiella sektioner. 2015: Film Väst hade 22 filmer och ett TV-drama valda till de olika A-filmfestivalernas officiella sektioner. 2014: Film i Västs samproducerade långfilmer valdes 20 gånger till en officiell sektion i någon av världens viktigaste festivaler.
Antal nationella filmpriser	2016: När Guldbaggarna för 2016 års bästa prestationer delades ut blev utfallet åtta guldbaggar. 2015: Film Väst hade 18 filmer som tilldelades nationella priser. 2014: På den svenska filmgalan gick 30 av de 48 nomineringarna till en av Film i Västs samproduktioner. När Guldbaggarna för 2014 års bästa prestationer delades ut vann bolagets filmer 11 av de 15 långfilmspriserna.
Antal projekt som når minst 200 000 biobesök i Sverige och/eller en global totalpublik på minst en miljon biobesök. För icke-svenska filmer gäller att de ska bedömas kunna bli en av "hemlandets" fem mest sedda filmer och ha en global distribution	2016: En av de under året premiärsatta filmerna nådde över 200 000 biobesök i Sverige. 2015: En av de under året premiärsatta filmerna nådde över 200 000 biobesök i Sverige. 2014: Fyra av Film i Västs samproducerade svenska långfilmer med premiär under året nådde över 200 000 biobesök.
Redovisa hur den samproducerade filmen/TV-dramat kopplas till länet i allmän, nationell och internationell media och i branschpress	2016: 2015: I nationell och nordisk/internationell media framgår det så gott som alltid var den samproducerade filmen spelas in. De geografiska kopplingarna ges störst medial betydelse i filmer som spelas in utanför Göteborg.
Mål 2: Film i Västs samproduktioner når och angår de flesta invånare i Västra Götaland	

Indikatorer	Utfall
Redovisa representativitet med utgångspunkt i ur vilket perspektiv de samproducerade filmernas historier berättas – kön, etnicitet, klass och land/stad	2016: Film i Västs samproduktioner berättades lika ofta ur en manligt som ett kvinnligt perspektiv. Det stora flertalet av Film i Västs samproducerade svenska filmer 2016 har historier som utspelar sig i etniskt homogen medelklassmiljö. En majoritet av de samproducerade filmerna och tv-dramerna hade en historia som utspelade sig i en storstad.
	2015: Huvuddelen av de samproducerade filmerna och TV-dramerna berättades ur ett kvinnligt perspektiv. I knappt hälften av samproduktionerna var etnicitet ett bärande berättarelement. Funktionsvariation fanns som ett viktigt berättarperspektiv i några av de samproducerade filmerna. Merparten av filmerna och TV-dramerna tog sin utgångspunkt i arbetar- och medelklassperspektiv.
	2014: Knappt hälften av alla samproducerade filmers historier berättades ur en kvinnas perspektiv, 40 % utspelade sig i en storstad, resten i ett mer avgränsat berättaruniversum. Etnicitet var ett viktigt tema i en dryg tredjedel av de samproducerade filmerna.
Antal invånare som nås av Film i Västs samproduktioner på biograf och TV (inklusive "playvisningar")	2016: Det totala tittandet på Film i Västs samproducerade filmer och tv-dramer uppgick försiktigt beräknat till 20 miljoner.
	2015: Det totala tittandet i länet på Film Västs samproduktioner uppgår lågt räknat till 20 miljoner tittar på biograf, TV och andra plattformar.
Antal titlar som distribueras i nya former och det publika genomslaget för dessa	2016: Några mer omfattande försök med alternativa former för distribution och spridning görs inte. Film i Väst har såväl i enskilda samtal med producenter som vid de tillfällen man träffar hela den svenska producentkåren tagit upp frågan och försökt stimulera till utvecklandet av nya distributions- och affärsmodeller. De försök som ändå görs rör nästan uteslutande lång dokumentär.
	2015: Film Väst har under 2015 fattat beslut om att delta i produktioner som tänks distribueras på nytt sätt och bolaget kommer att skärpa sin dialog för att inte minst den konstnärligt ambitiösa filmer söker nya former för att nå publiken.
Antal besökare på samproduktioner för barn och unga	2016: Knappt 175 000 av biobesökarna på Film i Västs samproduktioner i Sverige såg en film som vände sig till barn/familj eller ungdomar. I Västra Götaland var det knappt 35 000 som såg en barn- eller ungdomsfilm samproducerad av Film i Väst på öppna visningar på biograf.
	2015: Film Väst saknade 2015 en premiärfilm som dedicerat berättades ur och vände sig till en barnpublik.
	2014: Film i Västs samproduktioner som riktar sig till en ung publik har setts av knappt 900 000 personer på biograf i Sverige, varav 160 000 är bosatta i Västra Götaland.

Indikatorer	Utfall
Antal professionellt verksamma långfilms- och TV-dramaregissörer, manusförfattare och producenter i Västra Götaland	2016: 28 manusförfattare, 19 regissörer av tv-drama och långfilm (till dessa ska läggas de som gör reklamfilm och dokumentärfilm), 18 producenter av långfilm- och tv-drama.
	2015: 26 manusförfattare, 18 regissörer av TV-drama och långfilm (till dessa ska läggas de som gör gestaltad reklamfilm och dokumentärfilm), 17 producenter av långfilm- och TV-drama.
Mål 3: Film Väst tar ett samlat ansvar för att utveckla högkvalitativ och konkurrenskraftig film- och TV-produktion i Västra Götaland	
Antal professionellt verksamma unga talanger (regissörer, manusförfattare, producenter) i Västra Götaland	2015: Det är svårt att mäta professionellt verksamma unga manusförfattare, regissörer och producenter.
Redovisa konstnärligt och publikt genomslag för filmer och TV-dramer producerade av bolag i Västra Götaland	2016: Sex av de 14 Guldbaggar som Film Västs samproduktioner erövrade vid filmgalan 2016 vanns av "Efterskalv" och "Flocken" – filmer producerade av regionala bolag.
	2015: Tre av de åtta långa samproducerade spelfilmer som hade premiär 2015 var producerade av produktionsbolag i Västra Götaland. En tredjedel av de internationella priser Film Västs samproduktioner erövrade 2015 gavs till filmer producerade av bolag i Västra Götaland.
Andel av internationella samproduktioner som görs med bolag med säte i Västra Götaland	2016: Film i Västs samproduktioner stod för hälften av premiärerna på lång svensk spelfilm och för 73 % av den svenska filmens totala marknadsandel.
	2015: Film Västs samproduktioner stod för en tredjedel av premiärerna på svensk spelfilm och för drygt 41 % av den svenska filmens totala marknadsandel.
Redovisa resultatet av satsningar på talangutveckling	2016: Film i Väst primära redskap för talangutveckling är kort- och dokumentärfilm. Film i Väst har följt en lång rad talanger i Västra Götaland från korta till längre format. Film i Väst ansvarar sedan ett decennium för att alla nordiska filmhögskolestudenter under Göteborg Film Festival möts med syfte att skapa möjligheter för studenterna att lära känna varandra bättre och bygga kontakter över nationsgränserna. Under det gångna året har Film i Väst lagt extra mycket tid på möten med talanger från länet som har reella möjligheter att långfilmsdebutera,

Indikatorer	Utfall
	2015: Film Västs långsiktiga arbete med regional talang gav ett bra resultat 2015 och kan prognostiseras bli minst lika bra 2016. De redan prisvinnande produktionerna "Efterskalv" och "Min Lilla Syster" är regisserade av Magnus von Horn och Sanna Lenken som båda är sprungna ur regionen och varit en del av Film Västs arbete med spirande talang. Sanna Lenkens Film Väst samproducerade kortfilm "Äta lunch" var startskottet för Lenkens relation till filmfestivalen i Berlin. Film Väst har medfinansierat flera av Magnus von Horns kortare filmer. 2014: Film i Västs primära arbete med att utveckla ny talang görs inom kort- och dokumentärfilmsområdet. Film i väst har under året tydligare markerat målgruppen för bolagets arbete.
Redovisa resultatet av satsningen på mikrobudgetfilmer	2016: Film i Väst har gjort en utvecklingsinvestering i "Dansa i neon" – den tredje tänkta mikrobudgetfilmen. Och inlett diskussioner med skaparna bakom "Videomannen" – det fjärde projektet i satsningen. 2015: 2015 producerades mikrobudgetfilmen "Exfrun" i regi av Katja Wik av det Göteborgsbaserade produktionsbolaget Kjellsson och Wik. Under året togs beslut om "Hashtag" som kommer att produceras för SVT:s satsning på webben.

Tabell 3: Indikatorer för uppföljning av verksamheten inom Film i Väst 2014-2016

Källa: Film i Västs årsredovisningar och rapporter kopplade till kulturnämndens uppdragbaserade verksamhetsstöd.

Prognos för måluppfyllelse 2017

Mål 1 – Film i Väst har stärkt Västra Götalands position som en ledande europeisk film- och TV-region: En prioriterad satsning framgent är att utveckla talanger som berättar historier för en bred publik, något som lyfts fram som ett eftersatt område för de offentliga finansierarna. År 2017 kommer att domineras av art house filmer och bland dessa ett stort antal dokumentärer. Vårt att nämna då en indikator för mål 1 är *Redovisa genomsnittliga recensionsomdömen och internationellt prestigefulla priser* att under 2017 erhöll den samfinansierade filmen *The Square* Guldpalmen vid Cannes filmfestival och filmen *Spoor* vann Silverbjörnen vid Berlins filmfestival.

Mål 2 – Film i Västs samproduktioner når och angår de flesta invånare i Västra Götaland: Under 2017 beräknas de icke-nordiska samproduktionerna följa 2016 års mönster, dvs. en mindre andel når den västsvenska publiken. I arbetet med att nå fler invånare utreder Film i Väst möjligheten till en mer publik mötesplats, för att synliggöra sin verksamhet gentemot allmänheten.

Mål 3 – Film i Väst tar ett samlat ansvar för att utveckla högkvalitativ och konkurrenskraftig film- och TV-produktion i Västra Götaland: Film i Väst arbetar strategiskt med talangutveckling i regionen. De räknar inte med något genomslag för detta under 2017, men väl en nystart under 2018. En ambition i 2017 års arbete är att intensifiera dialogen med regionens långfilmproducerande bolag och vara behjälpliga i den strategiska utvecklingen av bolagens leveransförmåga.

Sammanfattande kommentarer måluppfyllelse

Som angavs ovan är det samma mål för kultur- respektive regionutvecklingsnämnden och i princip används gemensamma indikatorer. Vad gäller målen är de snarare av karaktären inriktningsmål med avsaknad av mätetal. Målen är också omfattande som mäts med hjälp av ett stort antal indikatorer. Vissa indikatorer är möjliga att jämföra med det som kom fram i den tidigare angivna utvärderingen *Västra Götaland som en filmregion* från 2011. Det gäller till exempel indikatorn: ”Antal långfilmer, kortfilmer och dokumentärer valda till en officiell sektion på A-filmfestivaler och de mest betydelsefulla festivalerna i respektive kategori”. Under 2010 valdes 20 av de filmer som finansierats av Film i Väst 27 gånger till en officiell sektion i någon av de 13 A-festivalerna, vilket var en ökning med 10 % jämfört med tidigare verksamhetsår.

Ett annat exempel är indikatorn som handlar om satsningar på talangutveckling. Där beskrivs i den tidigare utvärderingen att kostnaden för arbetet med unga filmskapare uppgår till drygt tre miljoner kronor per år. Dock kan beloppet under enskilda år vara betydligt högre, vilket var fallet 2010 då satsningen på unga uppskattningsvis var 7 miljoner kronor. Det blev allt svårare för debutanter att hitta finansiering till sin första film, vilket 2011 föranledde en större satsning på unga filmskapare från Film i Väst. Satsningen delades in i Film i Väst Debut (som även var en satsning på produktioner med mikrobudget) och Film i Väst Talang.

Samhällsekonomiska effekter

I utvärderingen *Västra Götaland som filmregion*¹¹ från 2011 konstateras sammanfattningsvis att Film i Västs bidrag till regionens kultur- och näringspolitiska mål är tydliga och stora. I rapporten lyfts även fram att det finns mycket begränsade nationella medel för internationella samproduktioner i Sverige samt att det inte finns något statligt skattelättnadssystem för filmproduktion. Utvärderarna anger därför att i Sverige är de regionala medlen en viktig finansieringskälla till internationella projekt.

Med fokus på de samhällsekonomiska effekterna genomfördes i utvärderingen en kvantitativ analys av Film i Väst och Göteborg International Film Festivals verksamhet. Som angavs inledningsvis var ambitionen att till den nu aktuella utvärderingen få tillgång till uppdaterad statistik. Efter samtal med Film i Väst visade sig att detta skulle vara såväl tids- och resurskrävande samt att så kallad spend¹² sedan 2014 hanteras av externa revisorer och därmed har inte Film i Väst fullständiga underlag själva. Det bestämdes därför att de istället ska leverera underlag som visar vad de har betalt ut till film- respektive TV-dramaprojekt under åren 2014-2017 samt ge en uppskattad spend för perioden.

¹¹ Utvärderingen genomfördes av inno Scandinavia AB i samverkan med WSP. Uppdraget var gemensamt för regionutvecklingsnämnden och kulturnämnden. RUN 610-00680-2010.

¹² Det som anges som ”spend” definieras oftast som summan av löner som utbetalas till personer skattskrivna i territoriet plus de betalningar som gjorts för varor och tjänster till företag med säte i territoriet (Västra Götaland som filmregion, 2011:06).

Underlag samhällsekonomiska effekter

I tabellerna nedan framgår den finansiering som Film i Väst har gjort inom tre av sina områden samt de totala kostnaderna (s.k. spend) som förväntas hamna i Västra Götaland. Områdena som tas upp är postproduktion, TV-drama samt långfilm där såväl internationell som svensk långfilm ingår. För perioden 2014-2016 har Film i Väst även levererat underlag för kortfilm respektive dokumentärer. Då dessa inte togs upp i 2011 års utvärdering har vi valt att inte lyfta dessa här heller.

Filmproduktion och relaterade kostnader 2008-2010

	Kostnader (tkr)	2008	2009	2010
Långfilm¹³	Förv. spend VG	113 166	112 093	139 809
	Film i Västs medel	44 848	41 809	41 810
	Film i Väst - andel	40%	37%	30%
Post-produktion	Förv. spend VG	9 058	23 312	23 060
	Film i Västs medel	6 172	16 529	15 794
	Film i Väst - andel	68%	71%	68%
TV-drama	Förv. spend VG	63 252	49 199	60 092
	Film i Västs medel	8 980	10 420	11 985
	Film i Väst - andel	14%	21%	20%
Totalt*	Förv. spend VG	185 475	184 604	222 961
	Film i Västs medel	60 000	68 758	69 589
	Film i Väst - andel	32%	37%	31%

Tabell 4: Filmproduktion och relaterade kostnader 2008-2010

Källa: Uppgifterna baseras på tabell i 2011:06, Västra Götaland som filmregion.

I underlagen som utvärderingen erhållit för perioden 2014-2016 har Film i Väst försökt att beräkna spenden samt hänfört den till det år då merparten av projektets finansiering har spenderats i Västra Götaland. Exakta uppgifter hur fördelningen gjordes i utvärderingen från 2011 saknas. Det finns även andra svårigheter som Film i Väst lyfter i vad gäller att fördela spenden per år. Det handlar om att film respektive TV-drama pågår en längre tid, normalt över två till fyra år, samt att Film i Väst kan vara med i såväl utveckling som produktion av olika projekt. Det innebär att det kan vara något missvisande att jämföra mellan olika år.

Filmproduktion och relaterade kostnader 2014-2016

	Kostnader (tkr)	2014	2015	2016
	Förv. spend VG	115 510	105 399	154 671

¹³ I utvärderingen från 2011 var långfilm uppdelad på svensk respektive internationell långfilm. Vi har här valt att lägga samman dessa två poster.

	Kostnader (tkr)	2014	2015	2016
Långfilm	Film i Västs medel	50 222	47 909	76 575
	Film i Väst - andel	44%	46%	50%
Post-produktion	Förv. spend VG	20 125	23 268	24 514
	Film i Västs medel	13 417	15 512	14 420
	Film i Väst - andel	67%	67%	59%
TV-drama	Förv. spend VG	85 369	106 385	103 400
	Film i Västs medel	18 417	23 461	22 000
	Film i Väst - andel	22%	21%	21%
Totalt*	Total spend VG	221 004	235 052	282 585
	Film i Västs medel	82 056	86 882	112 995
	Film i Väst - andel	37%	37%	40%

Tabell 5: Filmproduktion och relaterade kostnader 2014-2016

Källa: Uppgifterna för 2014-2016 har erhållits från Film i Väst.

Som togs upp i avsnittet *Investeringar i TV-drama, internationell långfilm och svensk film* redogör projekt som Film i Väst medfinansierar för hur stor spenden förväntas bli i Västra Götaland. Film i Västs uppfattning är att den slutliga spenden i projekt som genomförs ofta blir större än den planerade. Sedan 2014 sköter en auktoriserad revisor granskningen av spenden. Detta arbete låg tidigare på Film i Väst. Flytten innebär att Film i Väst inte har samma information som tidigare.

Resultat och effekter

Den kvantitativa effektmätningen som gjordes 2011 hade fokus på:

- Sysselsättning – direkta¹⁴, indirekta¹⁵ och inducerade¹⁶ efterfrågeeffekter
- Bruttoregionalprodukt (BRP) – direkta, indirekta och inducerade efterfrågeeffekter

De beräkningar¹⁷ som gjordes avsåg de totala efterfrågeeffekter (inklusive spridningseffekter) i ekonomin som fyra typprojekt förväntades resultera i. De fyra

¹⁴ Avser den arbetskraft som krävs för att producera filmen samt den arbetskraft som krävs för att producera allt annat som efterfrågas direkt i samband med filmproduktionen som till exempel mat, logi, drift av lokaler, transportpersonal m.m.

¹⁵ Definierades som de spridningseffekter som uppstår på grund av en ökad efterfrågan i underleverantörsleden. Det kan till exempel handla om att det behövs råvaror till restauranger samt drivmedel till transporter.

¹⁶ Här avses de spridningseffekter som uppkommer på grund av ökad inkomst i regionen som ett resultat av den direkta och indirekta sysselsättningseffekten.

¹⁷ Beräkningarna gjordes med hjälp av rAps (regionalt analys- och prognossystem) som är ett verktyg för regional planering.

filmtyper och produktioner¹⁸ som valdes ut som representativa för Film i Västs samproducerande verksamhet gjordes av Film i Väst i samråd med Inno Scandinavia AB.

För respektive typ av film och produktion togs fram:

- budget/utgift i regionen
- utgifternas branschvisa fördelning

Beräkningarna som redovisas i sin helhet i 2011 års rapport visar till exempel att den valda svenska långfilmen som erhöll 2,5 mnkr i bidrag från Film i Väst förväntades generera 7,5 mnkr i spend i VG. Beräkningen som sedan gjordes visade att denna film genererade drygt 9 helårssysselsatta varav drygt 3 var indirekt helårssysselsatta. Vad gäller BRP-effekten i mnkr visade sig samma film generera totalt 6,1 mnkr i total BRP-effekt varav 2,3 var en indirekt effekt. Valet av att fördela det på fyra typprojekt¹⁹ var för att kunna utläsa ifall påverkan varierar.

Utöver de fyra typprojekten gjordes en granskning på aggregerad nivå. Den visade bland annat att 2010 satsade Film i Väst 69,6 miljoner kronor på filmprojekt. Dessa projekt förväntades resultera i en spend i Västra Götaland på 223 miljoner kronor. Efter genomgång av underlag och beräkningar i rAps resulterade detta i en effekt på cirka 175 helårssysselsatta i den direkta verksamheten och cirka 97 helårssysselsatta indirekt. Vad gäller effekten på BRP gav bidraget och den förväntade spenden cirka 117 miljoner kronor i direkt BRP-effekt och indirekt BRP-effekt på cirka 66 miljoner kronor.

Till den nu aktuella utvärderingen har vi inte haft några möjligheter att göra liknande beräkningar och inte heller tagit in några nya typprojekt. Film i Väst har inför den nu aktuella utvärderingen gjort stickprov kopplat till varje upptagen projekttyp och de anger att allt tyder på att spenden i Västra Götaland fördelas på samma sätt som redovisades i utvärderingen från 2011. I tabellen nedan har vi därför lagt in den aggregerade budgeten för filmprojekt för 2010 respektive 2014, 2015 och 2016. I den tidigare utvärderingen har utvärderarna lyft sysselsättnings- respektive BRP-effekter för år 2010. Dessa uppgifter har sedan varit underlag för att räkna fram ungefärlig direkt sysselsättningseffekt och BRP-effekt för 2014, 2015 och 2016. Det är viktigt att här vara tydlig med att detta inte är faktiska uppgifter då vi inte har tillgång till dessa och att framräkningen baseras på att spenden i Västra Götaland fördelas på samma sätt som redovisades i utvärderingen från 2011.

I den tidigare utvärderingen fanns sedan framräknade så kallade multiplikatorer avseende sysselsättning respektive BRP. Multiplikatorerna beräknades genom att de totala effekterna divideras med de direkta effekterna. Utvärderingen visar att om den direkta sysselsättningseffekten är 1 så är den totala effekten 1,56 totalt för film. För BRP blev den totala effekten 1,57 när den direkta effekten är 1. Inno Scandinavia har i sin utvärdering även räknat ut multiplikatorer för respektive typprojekt som visar att postproduktion har multiplikatorn 1,60 för såväl sysselsättning som BRP medan en internationell långfilm har 1,53 för sysselsättning respektive 1,55 för BRP. Det vill säga att det finns en viss variation mellan olika typprojekt.

¹⁸ En svensk långfilm, en internationell långfilm, en postproduktion och en dramaproduktion för TV.

¹⁹ Internationell film, svensk film, TV-drama och postproduktion.

Aggregerad budget för alla filmprojekt som Film i Väst satsat på år 2010, 2014-2016 och möjliga effekter för samma period

Totalt för filmprojekt	Spend i VG (Mnkr)	Bidrag från Film i Väst (Mnkr)	Andel från Film i Väst	Sysselsättningseffekter (helårssysselsatta)			BRP-effekter (Mnkr)		
				Direkt	Indir.	Tot	Direkt	Indir.	Tot
Total 2010	223	40	31%	176	97	273	117	67	183
Total 2014	221	82	37%	174	97	271	116	66	182
Total 2015	235	87	37%	185	104	289	123	70	193
Total 2016	283	113	40%	223	125	348	148	84	223

Tabell 6: Aggregerad budget för alla filmprojekt som Film i Väst satsat på år 2010, 2014-2016 och möjliga effekter för samma period

Något som togs upp i föregående utvärdering och som gäller fortfarande handlar om att kunna härleda en eventuell effekt till Film i Västs satsning på ett projekt. Inno resonerar i utvärderingen huruvida genomförda filmproduktioner helt eller delvis skulle ha genomförts i regionen oavsett Film i Västs finansiering. I rapporten lyfts exempel på andra faktorer utöver finansiering som kan påverka ett produktionsbolags beslut om lokalisering, till exempel kompetenskrav. Utvärderarna gjorde bedömningen att då finansieringen från Film i Väst är kopplad till krav avseende spending är det rimligt att merparten av projekten antingen skulle ha genomförts utanför regionen eller i regionen men med en lägre spend om inte Film i Väst finansierat projekten. Graden av påverkan kan även variera mellan olika projekt.

Vidare att notera i tabellen ovan är att bidraget från Film i Väst har ökat under den senare perioden. År 2008-2010 satsades i genomsnitt cirka 66 mnkr per år medan under 2014-2016 var beloppet i genomsnitt 94 mnkr per år. För den sista perioden är det framförallt 2016 som sticker ut med finansiering på 113 miljoner kronor. Tabellen visar även att bidraget från Film i Väst tar en större andel även om Film i Väst andel 2009 var dryga 37 procent vilket är jämförbart med 2014 och 2015. I avsnittet *Framtida utmaningar och möjligheter* beskrivs även orsaker till varför finansieringen från Film i Väst har ökat.

I effektberäkningarna beaktades inte heller de olika utbudseffekter som produktionerna skulle kunna leda till, såsom exempelvis produktionernas exponeringsvärde för regionen som effekter på regionens attraktionsvärde för befolkningen, turister och företag m.m. Detta berörs mer i avsnittet *Attraktivitet – andra värden av film och TV-drama*.

Attraktivitet - andra värden av film och tv-drama

I utvärderingen från 2011 lyfts i samband med den samhällsekonomiska uträkningen vikten av att en bedömning inte enbart bör göras av det sifferbaserade utfallet utan satsningens mer långsiktiga strategiska insatser också måste beaktas. Deras

sammanfattande uppfattning om den kvantitativa analysens huvudsakliga bidrag var:

- att utgöra en delmängd av en ökad total förståelse för de värden som Film i Väst och Göteborgs filmfestival bidrar med.
- att stimulera en ökad förståelse och fortsatt diskussion kring hur samhällsekonomiska effekter, från satsningar som betalas av skattebetalarna, kan mätas på ett rättvisande sätt.

I Olsberg•SPI rapport *How Film and Television Drama Productions Grow the Creative Industries* lyfts några typiska drag för den kreativa sektorn samt andra värden som den kreativa sektorn skapar. Nedan beskriver vi en del av det som lyfts som värden som film- och TV-drama kan ge ett samhälle såväl ekonomiskt som kulturellt. Detta för att ge en mer komplett bild över betydelsen av film- och TV-produktion.

Först och främst lyfts *tillväxten av BRP (GDP)* som sektorn genererar i form av direkta, indirekta som inducerade effekter, d.v.s. liknande det som togs upp i den samhällsekonomiska analys som inno Scandinavia genomförde 2011.

Vad gäller sysselsättning lyfter Olsberg•SPI fram att sektorn *skapar arbetstillfällen och kompetensutveckling*. Det handlar om välutbildade och högkvalificerade arbetstillfällen som kännetecknas av att vara rörliga och flexibla med kunskap som kan överföras till exempel andra branscher. De lyfter även fram att industrin till stor del består av mikro- respektive små- och medelstora företag. Även i innos utvärdering från 2011 lyfts Film i Västs roll kopplat till kompetensförsörjning och utbildning, bland annat lyftes kartläggning av utbildningsbehov i branschen, initiering av utbildningar i samverkan med utbildningsorganisationer och påverkan utbildningssystemet. Enligt Tomas Eskilsson skulle det behövas en *ny stor satsning på filmarbetare* liknande som de gjorde för filmutbildning för några år sedan. Han lyfter även att genom produktion av TV-drama skapas en kompetens som kan tillämpas inom filmproduktion.

Genom att stödja produktion av till film och TV-drama skapas ekonomisk utveckling i andra kulturella och kreativa näringar. Detta beskrivs mer i avsnittet *Effekter i kulturella och kreativa sektorn*. När sektorn växer lyfter Olsberg•SPI fram att det ofta blir en betydande ökning av *investeringar i infrastruktur*. Här nämns till exempel studios, anläggningar för post-produktion och nya digitala kluster.

Såväl film som TV-drama lyfts som relativt unika genom att *deras kapitaltillgång har en ökande hållbarhetstid*. Den fortsätter att öka när nya marknader dyker upp runt om i världen. Här har även nya format samt sätt att leverera innehåll också skapats, genom till exempel Netflix. Vidare lyfts att film och TV-drama kan exporteras. Det handlar om såväl inkomster i form av royalties som ökad turism och andra fördelar i och med att spridning sker internationellt.

Då det endast ett fåtal länder som klarar av att själva helt finansiera till exempel en filmproduktion behövs ofta *samfinansiering och samproduktion där flera utländska partners* är involverade. Vilket innebär en viss typ av inward investment. Vidare lyfter analysen har man de senaste åren sett ett ökat erkännande av andra indirekta fördelar som *turism, nationellt varumärkesbyggande* och *"soft power"*. Hur mycket en film eller ett tv-drama ger i till exempel turismeffekter beror på typ av film. I 2011 års utvärdering lyfter

inno Scandinavia upp en beräkning kring detta som Cloudberry Communication²⁰ gjort för Milleniumfilmerna i Stockholm-Mälardalen. Det är dock svårt att mäta exponerings- och turisteffekter då det beror på typ av film/TV-drama. inno Scandinavia lyfter att de tycker Cloudberry Communications resultat ska tolkas med en viss försiktighet. De säger dock att ”även med mycket mer försiktiga antaganden, kan det alltså röra sig om mycket stora exponeringsvärden respektive turisteffekter för regionen”²¹.

I Olsberg•SPIs rapport lyfts även andra värden/effekter som filmindustrin bidrar med. Dessa har bedömts vara mer av kulturell och social karaktär och vi har därmed valt att inte ta med dessa här.

Effekter i kulturella och kreativa sektorn

Som nämns i kapitlet ovan innebär stöd av produktion av film och tv-drama även en ekonomisk utveckling i andra kulturella och kreativa näringar. I Olsberg•SPI rapport *How Film and Television Drama Productions Grow the Creative Industries* lyfts just detta fokus. Syftet med rapporten är att tillföra ett nytt perspektiv utöver traditionella metoder att beräkna ekonomiska multiplikatoreffekter. Metoden innebär att på ett vidare sätt identifiera det tillförda ekonomiska värdet grundat på en analys av hur produktionens utgifter spenderas. Olsberg•SPI kallar detta för horisontella effekter eller ungefär ”Kreativa industriers överspillningseffekt” (Creative Industries Ripple Effect).

Med rapporten vill Olsberg•SPI påvisa att film och TV-produktion medför signifikanta ekonomiska fördelar för andra delar av den kreativa sektorn. De har i sin analys gått igenom ett TV-drama respektive en filmsatsning i de bolag²² som sponsrar analysen. Från Film i Väst var det filmen *En man som heter Ove* samt TV-dramat *Springfloden* som ingick. I urvalet tog de hänsyn till att projekten skulle vara jämförbara med en mängd andra och därmed undveks till exempel produktioner med betydande specialeffekter. Vidare säkerställdes det en representation av olika genrer och tidsperioder.

I analysen har de tittat på påverkan av utvalda produktionerna och fördelat kostnaderna på:

- Inom produktionens egen sektor, d.v.s. film respektive TV-drama
- Inom andra kreativa sektorn utanför den egna sektorn
- Sektorer utanför de kreativa sektorerna

Då definitionen av de kulturella och kreativa näringarna varierar har de i rapporten utgått från de definitioner som finns i berörda länder och tagit fram en definition som de sedan använde i rapporten. Att notera är att Sverige inte har någon officiell definition. I rapporten har Olsberg•SPI utgått från en definition som KK-stiftelsen har tagit fram²³. Den sektorer

²⁰ Milleniumrapporten, ekonomiska effekter och exponeringsvärdet av Stockholmsregionen i de svenska Milleniumfilmerna. En analys genomförd av Cloudberry Communications på uppdrag av Filmregion Stockholm-Mälardalen, Regionförbundet Sörmland, Film i Sörmland och Stockholm, Business Region Development, mars 2011.

²¹ Sid 61, Västra Götaland som filmregion.

²² Fyra bolag sponsrar analysen. Dessa är Copenhagen Film Fund, Film i Väst, Netherlands Film Fund och ScreenWest (Australien).

²³ Arkitektur, Litteratur, Film, Scenkonst, Media, Musik, Marknadskommunikation, Upplevelsebaserat lärande, Dator & TV-spel, Design, Konst, Turism, Måltid och Mode. Även Tillväxtverket har en definition som ibland används. Där ingår Arkitektur, Design och formgivning, Slöjd och hantverk, Media och marknadskommunikation, Dataspel, Mode, Film, Foto, Konst, Litteratur, Musik, Scenkonst, Måltid, Upplevelsebaserat lärande samt Kulturarv.

som ingick i rapportens definition utöver produktionens egen sektor (det vill säga film respektive TV-drama) var: andra TV-genrer (ex komedi, dokumentär och nyheter), publicering, reklam, marknadsföring och PR, publishing, mode och textilier, musik, visuella konsterna, scenkonst, digitala industrier, design, arkitektur, hantverk samt museum, gallerier, bibliotek och arkiv.

Analys – film respektive TV-drama

I tabellen nedan anges den genomsnittliga fördelningen av utgifter för filmen, *En man som heter Ove* samt för genomsnittet för de fyra filmer som var med i undersökningen samt för *Springfloden* samt genomsnitt för de TV-drama som ingick i analysen:

Fördelning av utgifter

	En man som heter Ove	Genomsnitt fyra filmer	Springfloden	Genomsnitt fyra TV-drama
Utgifter som påverkar individer och företag som enbart arbetade inom den sektor som var huvudsektorn (film för filmerna resp TV-drama för TV-drama)	46%	37%	47%	37%
Utgifterna påverkade individer och företag som arbetar inom andra kreativa sektorer än film alt TV-drama	39%	38%	35%	47%
Utgifterna påverkade andra sektorer utanför de kreativa sektorerna	15%	25%	18%	16%
Totalt	100%	100%	100%	100%

Tabell 7: Fördelning av utgifter

Källa: How Film and Television Drama Productions Grow the Creative Industries

De har i rapporten även gått igenom inom vilka kreativa sektorer som påverkats. Även om detta varierar mellan olika filmer och tv-drama är bilden av att de viktigaste för film (genomsnitt för fyra filmer) är TV-drama (20%), reklam, marknadsföring och PR (7%) samt andra TV-genrer (3%). För TV-drama är det i princip samma: film (30%), reklam, marknadsföring och PR (7%), andra TV-genrer (3%) samt scenkonst (3%).

I tabellen ovan har vi inte tagit med de sektorer som inte visade sig påverkas för just dessa filmer och TV-drama som ingick i studien.

Sammanfattande kommentarer effekter

Som angavs inledningsvis har en direkt jämförelse mellan den nu aktuella utvärderingen och tidigare utvärdering inte varit möjligt fullt ut. Även om uppgifterna mellan 2011 års utvärdering och de nu aktuella siffrorna inte är helt jämförbara går det att utläsa att till exempel för år 2016 satsade Film i Väst ca 113 miljoner kronor i filmprojekt²⁴ som hade en förväntad spend i Västra Götaland på sammanlagt ca 283 miljoner kronor. Detta att

²⁴ Långfilm, TV-drama och postproduktion.

jämföra med till exempel för år 2010 satsades ca 69,6 miljoner kronor i filmprojekt som hade en förväntad spend i Västra Götaland på sammanlagt ca 223 miljoner kronor. Hur mycket medel Film i Väst har att använda för att finansiera projekt beror på ökning av anslag och hur mycket som har hämtats hem från tidigare genomförda projekt.

Effektmätningen från 2011 visade att Film i Väst bidrog till positiva regionalekonomiska effekter i termer av ökad sysselsättning och bidrag till BRP. Som angavs tidigare har Film i Väst inför den nu aktuella utvärderingen gjort stickprov kopplat till varje upptagen projekttyp och de anger att allt tyder på att spenden i Västra Götaland fördelas på samma sätt som redovisades i utvärderingen från 2011. Utifrån att detta är korrekt skulle sysselsättnings- respektive BRP-effekterna falla ut på samma sätt för 2014, 2015 och 2016 som för 2010. Med hjälp av 2010 års uppgifter och den tidigare utvärderingens framtagna multiplikatorer får vi en möjlig totala sysselsättningseffekt för 2014 på cirka 271 helårssysselsatta och 182 mnkr i total BNP-effekt. För 2015 och 2016 är de beräknade uppgifterna 289 helårssysselsatta och 193 mnkr respektive 348 och 223. Detta att jämföra med 2010 års uppgifter på att 223 miljoner kronor i regionen genererade en total produktion i regionen motsvarande cirka 273 heltidssysselsättningar och cirka 183 miljoner kronor i BRP-effekt.

Vid sidan av de samhällsekonomiska effekterna kan Film i Västs verksamhet och de produktioner de medfinansierar skapa mervärden i form av ökad attraktionskraft till regionen. Dessa effekter är emellertid svårsmätbara och inte helt och hållet säkerställda. Varumärkesbyggande och rekrytering av kompetent arbetskraft inom den kreativa sektorn som nämns i utvärderingen från 2011 är två viktiga effekter som kan härledas till den starka internationella koppling som filmbranschen har. Detta gör dock att det finns en hög rörlighet bland de som arbetar med film- och TV. Något som ibland innebär svårigheter med rekrytering i regionala projekt. Analyserna Olsbergs SPI:s studie *How Film and Television Drama Productions Grow the Creative Industries* visar att film- och TV-produktion har en påverkan på övriga sektorer inom de kulturella och kreativa näringarna.

Framtida utmaningar och möjligheter

Det har hänt en hel del vad gäller film- och TV-drama de senaste åren utifrån såväl finansiering, distribution som produktion. Svenska Filminstitutet lyfter i sin sammanställning över år 2016²⁵ att finansieringen av film har blivit allt mer komplex. Det handlar bland annat om att olika aktörer/bolag är involverade och det har blivit svårare att kategorisera ett bolag som till exempel TV-bolag, internetjänstleverantör eller distributör. Vidare lyfts att många av bolagen är globala och beslutsfattarna inte är hemmahörande i Sverige. Genom att det har blivit fler som är involverade ställs enligt Filminstitutet ökade krav på ny kunskap och nya kontakter bland de som söker finansiering.

En annan aspekt som lyfts i Filminstitutets rapport är att det i Europa produceras en stor mängd filmer men att många av dessa ses av mycket få. Detta hänger samman med att det har blivit enklare att producera film. Det finns därmed ett behov av nya lösningar vad gäller distribution och marknadsföring. Vad som även lyfts är att EU-kommissionens sedan

²⁵ Facts and figures 2016, Svenska Filminstitutet, www.filminstitutet.se

2016 påbörjat att genomföra aktiviteter för att skapa en digital inre marknad vilket kan komma att påverka sektorn.

Konsultbolaget Olsberg•SPI genomförde på uppdrag av Film i Väst en analys²⁶ med fokus på Film i Västs verksamhet. Analysen publicerades 2015. Bakgrunden som lyfts är att Film i Väst under de senaste två decennierna har varit ledande såväl regionalt som nationellt men som under de senaste åren har fått en ökad konkurrens såväl nationellt som på europeisk nivå. Samtidigt har marknadens storlek och värde också ökat. Vi sammanfattar här rapportens beskrivning av utmaningar respektive möjligheter som Film i Väst stod inför 2015. Beskrivningarna **kompleteras** i sammanfattningen med uppgifter som erhållits från Film i Väst vad gäller omvärldsförändringar 2012-2016. Vårt syfte är att skapa en övergripande bild över nuvarande filmlandskapet kopplat till Film i Västs verksamhet.

Utmaningar

- Det har skett en minskning av den projektfinansiering som finns tillgänglig för branschen. Det har enligt Olsberg•SPI lett till att färre större projekt kan genomföras samtidigt som att även konkurrensen om projekten har ökat. Här lyfts även att det i flera andra länder finns skattelättnader i form av produktionsincitament för filminspelningar²⁷. Avsaknaden av dessa skattelättnader i Sverige ses som en särskilt utpekad utmaning för Film i Väst.
- Det har skett en ökning av europeisk filmproduktion och därigenom en större konkurrens avseende projekt med hög kvalitet. För Film i Väst är den ökade konkurrensen både nationell (Filmpool Nord, Film i Skåne) och internationellt (Tyskland, Irland, Belgien och Storbritannien).
- Det ökande antalet projekt i kombination med en försvagad försäljningsmarknad har lett till större utmaningar att hitta heltäckande finansiering. Det finansiella gapet för projekt har ökat vilket innebär att Film i Väst måste höja sin investeringsnivå. Film i Väst investerar även i utvecklingen av projekt i tidiga skeden, vilket kan innebära en ökad risk.
- Det finansiella läget har inneburit begränsade produktionsnivåer i Sverige.
- Sedan januari 2017 finns en ny nationell filmpolitik i Sverige med nya filmpolitiska mål.
- Den kompetensbas som finns lyfts också fram som en utmaning då mycket av det som genomförs sker i Stockholm. I analysen nämns att det är viktigt att säkra en hög kompetensnivå i och kring Trollhättan som svarar mot de behov som finns på marknaden.
- Olsberg•SPI lyfter kopplat till rörlighet en utmaning som handlar om att många svenska såväl filmskapare som skådespelare arbetar mer utomlands. Även på regional nivå sker en viss dränering av kompetens ”talent drain”, vilket minskar den lokala industrins möjligheter att ta tillvara de positiva effekterna av sina satsningar.
- Film i Västs produktioner når höga publiksiffror. Olsberg•SPI lyfter att detta inte helt matchas i bolagets nationella eller regionala profil.

²⁶ Evaluation and Strategic Analysis of Film Väst with Recommendations for Further Development, Olsberg•SPI, maj 2015.

²⁷ Regeringen har gett Tillväxtverket att se över om s.k. produktionsincitament för filminspelningar. Utredningen ska redovisas i december 2017.

Möjligheter

- Film i Väst har genom sin erfarenhet och kontakter samt sitt goda rykte skapat en stark plattform att utveckla och bygga vidare på. Genom att arbeta med stödinsatser till lokala produktionsbolag stärks också organisationen.
- Genom att vara en aktiv part i utvecklingen av projekt får Film i Väst ett försprång mot sina konkurrenter även om det också innebär ett ökat risktagande.
- Den ökning av TV-tjänster som ägt rum genom till exempel Netflix skapar en möjlighet för så kallad spend²⁸ över en längre tidsperiod jämfört med film.
- Genom sin studio har Film i Väst en konkurrensfördel vad gäller internationella projekt med hög kommersiell potential då efterfrågan av studiomöjligheter överstiger den efterfrågan som finns.
- Utöver den roll som Film i Väst har kopplat till att producera till exempel film finns andra möjligheter enligt Olsberg•SPI. De lyfter bland annat potentialen för Film i Väst att i högre grad dra fördel av sin samlade kompetens och starka position och ta en större roll kopplat till nationell filmpolitik och i branschutveckling i Västra Götaland.
- Film i Väst kan också ta en ledande roll i att hjälpa producenter kopplat till nya medier.

Sammanfattande kommentarer utmaningar och möjligheter

Den bild som ges av Olsberg•SPI är att Film i Väst står inför ett antal utmaningar men samtidigt vissa möjligheter. Rapporten kom 2015 vilket innebär att Film i Väst har haft ett tag att ta till sig rapportens resultat.

I samtal samt i underlag från Film i Väst lyfts också omvärldsförändringar. Det gäller till exempel att konkurrensen bedöms ha hårdnat. Den koppling som Film i Väst gör handlar bland annat om de produktionsincitament som vissa länder infört. Vidare konkurrerar Film i Västs medfinansiering med mer mjuka medel där det inte finns något ägandekrav.

Kopplat till finansiering lyfter Film i Väst att de under perioden fortsatt ett arbete med att vara ett första val för svenska produktionsbolag. Detta har gjorts genom att satsa mer i filmer som förväntas bli kommersiellt stora. Exempel på filmer som Film i Väst lyfter är *Hundraåringen* och *En man som heter Ove*. Vad gäller distribution av film lyfter Film i Väst att digitaliseringen i alla led (produktion, distribution/cirkulation och visning) har ökat sedan 2012 och där har inte till exempel distributionen hängt med. Det innebär att samtliga typer av filmer till exempel spelades kortare tid på biograferna än tidigare. Film i Väst lyfter även att de stora nordiska distributionsbolagen har varit tvungna att spara och omstrukturera i och med att till exempel DVD-marknaden i princip försvunnit. Detta ledde till ökade krav på övriga finansiärer att öka sina medel för att möjliggöra produktion av specifika filmer. Film i Västs lyfter att deras genomsnittliga investering i svensk långfilm

²⁸ Som angavs i inledningen definieras ofta "spend" som summan av löner som utbetalas till personer skattskrivna i territoriet plus de betalningar som gjorts för varor och tjänster till företag med säte i territoriet.

under perioden har ökat kraftigt. I slutet av perioden 2012-2016 lyfter Film i Väst att en viss ökning av distributörernas insatser kan märkas.

Vidare har Film i Väst under perioden 2012-2016 ökat sina investeringar i TV-drama. Detta till trots har det skett en minskning av TV-dramaproduktion i Västra Götaland. Enligt Film i Väst handlar detta om att SVT centraliserat sin dramaverksamhet till Stockholm. Film i Väst menar att med nuvarande ägardirektiv och med nuvarande resurser kan cirka 25 timmar TV-drama samproduceras per år. De menar dock att det finns en potential till att dubblera den produktionen. Utöver att satsa i projekt kan Film i Väst här även hjälpa producenter att utnyttja de möjligheter som skapas genom ökningen av TV-tjänster.

Arbetskraftens rörlighet ökade också kraftigt under perioden 2012-2016 enligt Film i Väst. Det innebär att många av de filmarbetare som bor i Västra Götaland arbetar på annan ort. De stora film- och tv-dramaproduktionerna i Västra Götaland har byggt upp kunnskap och kompetens som efterfrågas i andra produktioner. Detta ska ha lett till att det ibland har funnits en kraftig brist på kompetent arbetskraft när produktionsvolymen är hög i Västra Götaland.

Avseende det nya nationella filmavtalet menar Film i Väst att det innebär att till exempel SVT och TV4 kan frigöra resurser som tidigare satsats i avtalet. Detta kan enligt Film i Väst "rent teoretiskt" innebära sammanlagt mer pengar från och med 2017 för svensk film.

Film i Väst menar också att flera av regionens postproduktionsbolag har stärkt sin ställning internationellt. Det har varit ett stort inflöde av inte minst brittiska och i viss mån amerikanska film- och TV-dramaprojekt. Genom att Film i Väst investerar i framför allt icke svenska konstnärligt högkvalitativa projekt skapas en god grund för dessa företag. Detta även om merparten av verksamheten baseras på projekt som Film i Väst inte deltar i som medfinansier.

Koppling till VG2020

I uppdraget²⁹ från regionutvecklingsnämnden lyfts en koppling till temana *En ledande kunskapsregion* och *En region som syns och engagerar* i VG2020. I uppdraget från kulturnämnden återfinns utöver de två nämnda temana även en koppling till *En region för alla*.

I Olsberg•SPI analys från 2015³⁰ återfinns en analys kring Film i Västs bidrag till VG2020s teman och prioriterade frågor. Deras kommentarer sammanfattas nedan tillsammans med en beskrivning vad som lyfts i uppdraget från regionutvecklingsnämnden.

En ledande kunskapsregion

Kopplingen som lyfts i uppdragen från regionutvecklingsnämnden vad gäller temat *En ledande kunskapsregion* är följande:

²⁹ Har kollat 2016 och 2017 års uppdrag. I en snabb genomgång av KUN så verkar de även ta upp en region för alla men inte tema 3.

³⁰ Evaluation and Strategic Analysis of Film Väst with Recommendations for Further Development, Olsberg•SPI, maj 2015. Återfinns på <http://filmvast.se/rapporter-och-utredningar/>.

- Film Västs insatser för regional infrastrukturutveckling (innefattande faciliteter, teknik, logistik, kunskap och kompetens) ska i första hand syfta till att utveckla Västra Götalands kreativa potential.
- Film Väst ska genomföra en större satsning för att utveckla Västra Götalands produktionsbolag så att deras förmåga att verka i framtidens filmlandskap stärks. En version av kompetensutvecklingsprogrammet ska också arrangeras för länets leverantörer av utrustning, teknik och filmspecifika tjänster.
- Film Väst ska fortsätta att samarbeta med akademien för att stärka redan existerande utbildningar och för att försöka initiera nya utbildningssatsningar.
- Film Väst ska särskilt beakta ungas behov att få inträde och fäste på arbetsmarknaden. Film- och TV-dramaproduktion är ett bra redskap för detta. Det finns ett stort behov av att öka mängden filmarbetare i Västra Götaland för att kunna fullt ut försörja film- och TV-projekt som genomförs i länet med kompetent arbetskraft.

Olsberg•SPI lyfter i sin analys att:

- Film och TV är sektorer som är kända för sin kreativitet, sitt företagande och innovation. Det finns även betydelsefulla kopplingar till ett stort antal andra sektorer som till exempel musik och teater.
- Film och TV-produktion bedrivs till stor del på ett internationellt plan, vilket ger ett utbyte av idéer och ett inflöde av kreativa människor och intäkter till regionen.
- Film i Väst är en stor arbetsgivare och utvecklare av kompetens. Såväl film som TV efterfrågar högutbildad arbetskraft och många av dessa finns i regionen. I analysen lyfts att Film i Väst har som mål att anställa 70 procent lokalt i deras produktioner.
- Kompetens som används för film och TV lyfts kunna vara i framkant av digital innovation, bedöms som mycket värdefull och användbar i andra delar av den kreativa sektorn.

En region för alla

I uppdraget från regionutvecklingsnämnden lyfts inte någon specifik koppling till temat *En region för alla*. Olsberg•SPI ser en koppling till temat utifrån att:

- Den svenska filmindustrin har en stark fokus på jämställdhet. I analysen lyfts Filmavtalet som ett exempel där det är utpekat att medel bör fördelas lika mellan män och kvinnor.
- Film i Väst arbetar även med att öka tillgången till industrin. Som exempel lyfts FilmCloud vilket är en satsning med syfte att stimulera unga filmares utveckling. Kultur i Väst är projektägare samt Film i Väst och KulturUngdom är processägare.
- 2013 stödde Film i Väst ett utbildningsinitiativ med fokus på ”first assistant directors”. I analysen lyfts även fler exempel på seminarier och event.
- Film i Väst stödde även the Nordic Film Lab vid Göteborgs Internationella filmfestival. Detta är en mötesplats med fokus på nyetablerade professionella filmskapare i Norden. Denna aktivitet lyfts i analysen som synnerligt fördelaktig för regionen då samproduktion av i genomsnitt 30 kortfilm och dokumentärer görs årligen.

- Den snabba utvecklingen inom film och tv-produktion medför en kontinuerlig kompetensutveckling hos de anställda i produktioner, med alltmer kvalificerade arbetsuppgifter inom sitt område.

En region där vi tar globalt ansvar

Varken uppdragen från regionutvecklingsnämnden eller kulturnämnden tar upp temat *En region där vi tar globalt ansvar*. Det gör däremot Olsberg•SPI i sin analys. Det handlar om att:

- Film i Västs produkter kan konsumeras med hjälp av digital teknik.
- Under 2015 lyfts att Film i Väst planerar att genomföra en forskningsrapport samt ett pilotprojekt kring hållbarhet.

En region som syns och engagerar

Kopplingen som lyfts i uppdragen från regionutvecklingsnämnden vad gäller temat *En region som syns och engagerar* är följande:

- Film Västs verksamhet ska ge nationell och internationell lyskraft till Västra Götaland. Film Väst ska välja projekt att samproducera som kan spridas i internationellt.
- Film Västs koppling till projekten ska tydligt framgå oavsett hur och när filmen presenteras.
- Film Väst ska arbeta aktivt vid filmens stora mötesplatser.
- Kopplingen mellan bolaget, territoriet och projektet ska göras maximalt synlig för Västra Götalands och Sveriges invånare.
- Den nya hemsidan riktar sig till bransch och bred allmänhet. Sidan ska bidra till att medborgaren lätt hittar all information om vad som producerats i Västra Götaland de senaste tjugo åren, hur Film Väst varit engagerad i projekten och vilka publika och konstnärliga resultat som nåtts. Hemsidan ska också bidra till att tillgängliggöra kunskande och kompetens som finns på Film Väst.

Olsberg•SPI ser en koppling till temat utifrån att:

- Genom bland annat sina filmer är Film i Väst en viktig plattform vad gäller att presentera Västra Götaland. Detta görs på två sätt. För det första genom att öka kunskapen om regionen samt genom ryktet att vara en plats där högkvalitativa produkter kan skapas. För det andra ger Film i Västs samproduktioner runt 300 miljoner internationella visningar och därmed erhålls en internationell profil. Synligheten ökar även i Skandinavien enligt analysen, där det bland annat lyfts att filmer som Film i Väst samfinansierat sålde över 1,7 miljoner biljetter i Danmark.
- Även om så inte är fallet för alla samproduktioner används ofta inspelningsplatser i regionen vilket är en viktig drivkraft för turismen.
- Flera av Film i Västs produktioner har nått framgång internationellt, med ett högt antal deltagande på internationella festivaler.
- Film i Väst produktioner anses vara lättillgängliga. Analysen lyfter att det finns 774 biografer i Sverige, att biljettpriset är förhållandevis lågt och under en films livscykel ges möjligheten att filmen kan ses gratis på TV och på andra sätt.
- Film i Väst är även en aktiv samproducent till filmer för barn och unga. Som exempel lyfts att 25 procent av svenska filmer som Film i Väst samproducerade hade barn och unga som målgrupp.

- Film i Västs produktioner mångsidiga. I analysen lyfts att 80 procent av filmerna är samtida historier.

Sammanfattande kommentarer koppling till VG2020

Film i Västs verksamhet knyter an till temaområdet *En ledande kunskapsregion* genom att utgöra en plattform och mötesplats för branschen och nödvändig kompetens. I prognosen för måloppfyllelse 2017 framgår dock att arbete återstår när det gäller att synliggöra det arbete som utförs av Film i Väst. *En region för alla* och *En region där vi tar globalt ansvar* handlar till stor del om det som beskrivs som hållbarhet eller vidgat deltagande i uppdragen från regionutvecklingsnämnden respektive kulturnämnden. Arbetet kan kopplas till målet om att Film i Västs samproduktioner når och angår de flesta invånare i Västra Götaland, samt redogörelsen för representativitet i berättarperspektivet. Temat *En region som syns och engagerar* berör huruvida Film i Västs arbete bidrar till att öka regionens attraktionskraft. Indikatorn som handlar om att bevaka hur produktionen kopplas till länet i media är ett sätt att mäta, även om det är komplicerat att renodla effekter i form av till exempel ökad turism och nya företagsetableringar.

Miljö, mångfald och internationalisering

I regionutvecklingsnämndens uppdrag till Film i Väst nämns särskilt Personalvision 2021, Miljöpolicy, Klimatstrategi och den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. Film i Väst ska ta del av och i tillämpliga delar anpassa dessa till sina egna strategier, verksamhetsplaner och rapporter tillämpa dessa. I utvärderingen ingår inte att titta på hur ovan nämnda policydokument har implementerats i Film i Västs verksamhet.

Ett par av de rapporter som Film i Väst tillhandahållit i samband med den nu aktuella utvärderingen berör särskilt miljö/klimat respektive jämställdhet. Då jämställdhet, integration och miljö även är generellt prioriterade frågor i VG2020 har vi valt att lyfta dessa aspekter kopplat till mål och indikatorer.

Miljö

Som angavs ovan ska dock Film i Väst ta del av och tillämpa Västra Götalandsregionens miljöpolicy och klimatstrategi. Några mål och indikatorer kopplade till miljö eller klimat återfinns inte i uppdragen och därmed inte i rapporteringen kopplat till uppdragen.

En studie från 2015 som är värd att nämna kopplat till miljö är *Miljöpåverkan av filmproduktion – modell och metod för beräkning med hjälp av livscykelanalys*³¹. I denna har Birgit Brunklaus och Main Eriksson vid Chalmers Tekniska högskola på uppdrag av Film i Väst tagit fram en modell och metod för beräkning med hjälp av livscykelanalys. De lyfter i sin studie möjligheten för Film i Väst att ställa krav på bland annat köp av varor och tjänster i anslutning till filmproduktion. Studien har sin grund i att skapa kunskap om hur en filmproduktion påverkar miljön så att krav på en mer miljömässig filmproduktion kan ställas. För att beräkna filmproduktionens miljöpåverkan delades filmproduktionen upp i fem olika moment: förproduktion, produktion (utrustning, mat, transport t/r för

³¹ Miljöpåverkan av filmproduktion – modell och metod för beräkning med hjälp av livscykelanalys, Chalmers Tekniska högskola, 2015.

skådespelare respektive utrustning och boende), postproduktion, distribution och konsumtion. Resultatet från en existerande filmproduktion från GötaFilm visade på att denna films klimatpåverkan i huvudsak orsakades av transporter och flygresor (73%), samt inspelning (16%), kost (5%) och logi (3%).

Efter ovan nämnda studie har Film i Väst bland annat gjort en genomlysning av hur man inom filmproduktion på andra ställen i Europa arbetar med miljöaspekten. Syftet var att hitta lämpliga exempel eller modeller. Med utgångspunkt för detta har Film i Väst börjat ta fram en plan för arbetet i Västra Götaland. En insats som har identifierats är utbildning och Film i Väst lyfter att de under hösten ska genomföra ett antal pilotutbildningstillfällen riktat till filmarbetare i Västra Götaland. Med erfarenhet från resultatet av dessa piloter är ambitionen att utveckla en modell som kan implementeras nationellt.

Mångfald

När det gäller uppdraget till Film i Väst finns en indikator för som handlar om att ”redovisa representativitet med utgångspunkt i ur vilket perspektiv de samproducerade filmernas historia berättas – kön, etnicitet, klass och land/stad”. Under avsnitt *Verksamhet 2014-2016* beskrivs utfallet av indikatorer mer i detalj men till exempel kan nämnas att för 2016 berättas Film i Västs samproduktioner lika ofta ur en manligt som ett kvinnligt perspektiv.

I verksamhetsrapporten för 2016 beskriver Film i Väst att 2017 kommer att se annorlunda ut då de har en helt annorlunda sammansättning på repertoaren som kommer att ge en större mångfald i berättarperspektiven etnicitet och klass. Vidare redovisas att Film i Väst proaktivt arbetar med frågor rörande jämställdhet och för att motverka rasism och diskriminering. Film i Västs uppdrag jämte nationella kulturpolitiska mål talar om att främja allas möjligheter till kulturupplevelse (film), bildning och till att utveckla sina skapande förmågor. Inom ramen för arbetet med vidgat deltagande fokuseras på jämställdhetsintegrering, jämlikhet, nationella minoriteter, barn och unga, civilsamhället och att motverka diskriminering.

I en rapport som tagits fram på uppdrag av Cine-Regio³² analyseras, utvärderas och ger ett sammanhang för den aktuella debatten om mångfald i den Europeiska filmindustrin. Den visar på en komplex bild och lyfter till exempel att mångfald berör film på olika sätt. Det handlar såväl om filmproduktionen där frågan om vem som får göra film berörs, den kulturella mångfalden i filmer som görs i Europa och den publika utvecklingen som handlar om att skapa och främja en varierande publik för europeiska filmer.

Internationalisering

Som redan har belysts på flera olika sätt i utvärderingen är film och TV-drama i en internationell kontext. Det handlar flera olika aspekter såsom samfinansiering, rörlighet av de som arbetar med film, internationella filmfestivaler och internationell publik. Det innebär att vi löpande har tagit upp internationalisering i utvärderingen.

³² Cine-Regio Building Bridges, Författare Michael Gubbins, SampoMedia, 2016, på uppdrag av Cine-Regio som är ett europeiskt nätverk för regionala filmfonder. På deras hemsida anges att de representerar 44 regionala filmfonder från 12 EU-medlemsländer, samt från Norge och Schweiz. Rapporten är sponsrad av Film Väst, Flanders Audiovisual Fund (Belgien) och Vienna Film Fund (Österrike).

Samhällsanalys kommentarer

Den bild som ges i såväl externa rapporter som av Film i Väst är att det har skett en förändring av filmlandskapet de senaste åren som även kommer att fortsätta. Det handlar bland annat om distribution av filmer vilket i sin tur bidragit till en förändrad finansieringsbild. Vidare är marknaden än mer global och konkurrensen har hårdnat. Film i Väst ger i sina underlag till utvärderingen förväntade omvärldsförändringar för perioden 2017-2021 som bland annat handlar om farhågan att EUs digitala inre marknad eventuellt på sikt kan innebära att mindre länder kommer att ha svårare att hitta internationell medfinansiering till projekt, en svag nationell filmfinansiering och att säljbolagen och distributörerna får en förändrad roll i det nya medialandskapet. Vidare lyfts förändringen av det svenska biomonopolet, digitaliseringen som innebär att en stor mängd film och tv-drama produceras men som inte heller når ut samt att typ av filmer (familjefilmer, kommersiella art house, originalberättelser osv) som finns intresse för ändras över tid.

Förändrade förutsättningar i filmpolitik och bransch är som sagt påtagliga och hur Film i Väst tar sig an dessa förändringar är avgörande för hur verksamheten utvecklas framöver. Olsberg•SPI beskriver dessa utmaningar och möjligheter på ett bra sätt i rapporten *Evaluation and Strategic Analysis of Film Väst with Recommendations for Further Development*.

Tillvägagångssätt

Utvärderingens upplägg och innehåll har begränsats av en snäv tidplan och att Film i Väst själva inte längre förfogar över de beräkningar som ligger till grund för s.k. spend³³ i regionen. Emellertid utgör rapporten en sammanställning av såväl redovisning till Västra Götalandsregionen som analyser utförda av extern part. Till viss del har vi kunnat revidera de analyser som gjordes i utvärderingen från 2011.

Måluppfyllelse

Som utvärderingen visar är det svårt att bedöma måluppfyllelsen av Film i Västs arbete. Dels på grund av att det inte sätts något förväntat värde i uppdragens mätetal och dels för att målen är formulerade som inriktningsmål. Det står klart att Film i Väst arbetar mot uppsatta mål, men utfallet är till stor del beroende av omvärldsfaktorer. Från modellen för lärande uppföljning och utvärdering lyfts att målformuleringar ska vara tydliga, utvärderingsbara och realistiska. Därför bör SMART-kriterierna³⁴ så långt som möjligt appliceras på uppdragets mål. Det är dock viktigt att här vara tydlig i att detta är svårt att få till vad gäller Film i Västs verksamhet. Det handlar inte om antal filmer utan snarare om att de filmer som görs når ett visst antal personer eller blir erkända i sitt deltagande i festivaler. Det är därför svårt att sätta årliga resultatmål. Vidare pågår ofta ett film- och TV-dramaprojekt under flera år. Vår bedömning är att det är mer realistiskt att prata om att när mål inte är mätbara bör de vara tydliga nog för att alla ska vara överens om de är uppnådda eller inte.

Vi ser även att de kriterier som Film i Väst har i sitt urval vad gäller finansiering av film och TV-dramaprojekt är en viktig styrmekanism och användbar i dialogen med Västra Götalandsregionen. Här ingår till exempel regionala effekter (t.ex. beräknad spend i Västra

³³³³ Definieras oftast som summan av löner som utbetalas till personer skattskrivna i territoriet plus de betalningar som gjorts för varor och tjänster till företag med säte i territoriet (Västra Götaland som filmregion, 2011:06).

³⁴ Specifika (eller precisa), mätbara, accepterade, relevanta och tidsatta.

Götaland samt mängd personal från Västra Götaland) tillsammans med andra aspekter som manus/innehåll, budget och genomförande, finansiering och PR.

Effekter av Film i Västs verksamhet

För att mäta de samhällsekonomiska effekterna genomfördes i utvärdering från 2011 en beräkning av effekter på sysselsättning och BRP kopplat till den förväntade spenden. Detta beräknades på fyra typprojekt³⁵ och aggregerat. Till den nu aktuella utvärderingen har Film i Väst levererat uppskattat spend för åren 2014, 2015 och 2016. De levererade uppgifterna är inte fullt ut jämförbara med de tidigare. Det handlar till exempel om till vilket år den förväntade spenden läggs då film- och tv-dramaprojekt pågår över flera år. Det handlar även om att vi i den nu aktuella utvärderingen inte har haft tillgång till faktiska kostnader. Det beror på att Film i Väst sedan 2014 själva inte har fullständiga underlag vad gäller den faktiska spenden.

Utifrån detta har vi ändå försökt att härleda förväntade möjliga effekter på sysselsättning och BRP under åren 2014, 2015 och 2016. Under förutsättning av fördelningen är densamma som tidigare, vilket de stickprov som Film i Väst har gjort visar, hänger utfallet av effekterna samman med spenden. Utifrån detta så skulle för 2016, med en spend på 283 mnkr, generera total 348 helårssysselsatta varav 125 indirekta samt skapa en BRP-effekt på totalt 223 mnkr varav 84 mnkr indirekta. Vilket i sig ger att inno Scandinavias analys att Film i Väst bidrar till positiva regionalekonomiska effekter i termer av ökad sysselsättning och bidrag till BRP fortfarande gäller. Detta under förutsättning av det är troligt att film- och TV-dramaprojekt inte skulle ha kommit till Västra Götaland utan Film i Västs finansiering.

Vad gäller Film i Västs andel av produktionernas totala finansiering har dessa ökat under perioden. Totalt för film uppgick Film i Västs andel till 40 procent för 2016 respektive 37 procent för 2014 och 2015. För perioden 2008-2010 var Film i Västs andel 32, 37 respektive 31 procent. Även storleken i belopp har ökat mellan de två perioderna 2008-2010 respektive 2014-2016.

I rapporten från Olsberg•SPI *How Film and Television Drama Productions Grow the Creative Industries* lyfts ett antal aspekter kring andra effekter som inte alltid är möjliga att kvantifiera. Det kan handla om påverkan på andra sektorer inom de kulturella och kreativa näringarna.

Utifrån ett utvärderingsperspektiv kopplat till näringslivsområdet bör i alla fall förväntad spend per beslutad film/tv-dramainsats sammanställas i de återslagrapporteringar som verksamheten levererar. Detta även om det kan innebära att det varierar stort mellan åren.

Näringsliv-kultur

Vi vill här även lyfta att Film i Väst har såväl kulturella som publika krav utifrån att man finansieras av kultur- respektive regionutvecklingsnämnden. Denna utvärdering har fokus på näringslivsperspektivet, det vill säga den del där regionutvecklingsnämnden har sitt fokus. En viktig del här är hur mycket medel genereras (så kallad spend) i Västra Götaland i och med att Film i Väst samproducerar film och tv-drama. Det handlar även om andra värden som skapas till exempel om turism och småföretagsutveckling.

³⁵ Svensk långfilm, internationell långfilm, postproduktion och TV-drama.

En aspekt från 2011 års utvärdering som här är värd att lyfta är att det då bedömdes som en styrka att både kultur- och näringslivsperspektivet samverkade vad gäller filmproduktion. Inno Scandinavia lyfter att de regioner som i sin filmverksamhet har en slagsida mot kulturpolitik ofta ger ett antal isolerade filmproduktioner som inte skapar något avtryck i den regionala infrastrukturen och branschen för filmproduktion. Inno menade även att om regioner har ett renodlat näringslivsperspektiv tappas den konstnärliga attraktionskraften som väletablerade och renommmerade filmskapare för med sig. För Västra Götaland beskrivs därför samverkan mellan kultur- och näringspolitiken som mycket betydelsefull för uppbyggnaden av filmsatsningarna i allmänhet och Film i Väst i synnerhet.

Koppling till VG2020

I uppdragen tydliggörs kopplingen till aktuella teman i VG2020. I Olsberg•SPI rapport *Evaluation and Strategic Analysis of Film Väst with Recommendations for Further Development* presenteras en analys på vilket sätt Film i Västs verksamhet dockar an till VG2020. Att det i uppdraget från regionutvecklingsnämnden fokuseras på temana *En ledande kunskapsregion* och *En region som syns och engagerar* bedömer vi som tillräckligt även om verksamheten berör de två övriga två temana.

Då Film i Väst är ett helägt bolag kan man tänka sig att deras återsrapportering utöver måluppfyllelse och indikatorer även bör synliggöra hur de bidrar till att VG2020. Vissa av de punktsatserna som finns i uppdraget kopplat till VG2020 kan utläsas från indikatorerna. Detta gäller dock inte alla och därmed ges ingen komplett bild. Vi ser därför att redovisningen bör lyfta fram om Film i Väst har fullföljt det som tas upp i uppdraget kopplat till VG2020.

Då Film i Väst även medfinansieras av kulturnämnden ska de även relatera sitt arbete till kulturstrategin behövs en balans av hur mycket som ska redovisas. Det är dock ändå viktigt att det finns en tydlig återkoppling kopplat till Västra Götalandsregionens övergripande styrdokument.

Miljö, mångfald och internationalisering

Som anges i avsnittet som berör miljö, mångfald och internationalisering har vi inte gjort någon genomgång av hur Film i Väst tar till sig och anpassar sina strategier, verksamhetsplaner och rapporter efter till exempel Miljöpolicy, Klimatstrategi och den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå.

I modellen för lärande uppföljning och utvärdering lyfts att mål kopplat till miljö, jämställdhet, integration och internationalisering bör finnas med i uppdragshandlingar. När det gäller miljö finns inte någon indikator som visar på detta. Utifrån det arbete som pågår vid Film i Väst kopplat till miljö bör man se om en indikator kan tas fram kopplat till målen. Utifrån det vi har kunnat ta del av kopplat till mångfald arbetar Film i Väst med både jämställdhet och integration. Det finns till exempel en indikator kopplat till de perspektiv de samproducerade filmernas historia berättas – kön, etnicitet, klass och land/stad. Då verksamheten i sig är internationell belyses den aspekten i mål och indikatorer redan.

Bilaga 1

Besluts- och redovisningsunderlag

- Uppdrag till Film i Väst åren 2014-2016, regionutvecklingsnämnden
- Rapport Film i Väst, redovisning av uppdrag 2014-2016
- Årsredovisningar 2014-2016
- Verksamhetsberättelse 2014-2016
- Uppdrag kulturnämnden 2014-2017

Rapporter

- How film and Television Drama Production Grow the Creative Industries, An independent research report sponsored by Copenhagen Film Fund, Film i Väst, Netherlands Film Fund and Screen West (Australia), Olsberg•SPI, maj 2017
- Evaluation and Strategic Analysis of Film Väst with Recommendations for Further Development, Olsberg•SPI på uppdrag av Film i Väst, maj 2015
- A production incentive for Sweden, Olsberg•SPI på uppdrag av Film i Väst, maj 2015
- Miljöpåverkan av filmproduktion – modell och metod för beräkning med hjälp av livcykelanalys, Birgit Brunklaus och Malin Eriksson vid Chalmers Tekniska Högskola, 2015
- Eco Cop, Green film shooting: Cop21 special edition – in cooperation with Film4Climate
- Cine-Regio Building Bridges, Diversity in European Film, Michael Gubbins, SampoMedia 2016
- Filmåret i siffror 2015, Svenska Filminstitutet
- Västra Götaland som filmregion, inno Scandinavia AB i samverkan med WSP på uppdrag av Västra Götalandsregionen, 2011

2017-09-15

Dokumentnamn: Utvärdering av Film i Väst

Diarienummer: RUN 2017-00632

Du kan ladda ner fler exemplar via:

www.vgregion.se/analysportalen

